

„Azért vagyunk a világon, hogyan valahol otthon legyünk benne”¹

(Középiskolás diákok magyar irodalmi olimpiája. Kolozsvár, 1974)

Ezt a szállóigévé lett Tamási Áron-mondatot kapták dolgozatuk címéül a középiskolás diákok magyar irodalmi olimpiájának IV. gimnazista résztvevői. A végzősök. Az életbe kilépők. Milyen gondolatokat ébreszt bennük, hogyan jutnak el Tamási szomorú sóhajtásától, a hontalanság fájalmától a szocialista hazafiság eszméjéig? Ez a verseny is, mint az eddigi három, egyszerre volt vizsgálja a diákok irodalmi s hazai valóság ismereteinek és egyben nemzetiségi önismeretüknek, az iskolában megszerzett tudásuknak és a magukból, lelkükből hozzáadott érzelmeknek, gondolatoknak.

Ebben a szellemben jelölték ki a másik három évfolyam tételeit is. Az elsősök a szülőföld serkentő, megtartó, kötő és lendítő szerepéről írtak, *Mikes Kelemen* könnyesen szép, aforisztikus szülőföldragaszkodása kapcsán: „*Úgy szeretem már Rodostót, hogy el nem felejtetem Zágont.*” A másodikosok *Arany János* életpályáját tekintették át, a nagy költő munkásságának erkölcsi mérlegét vonták meg: „*Az életet már megjártam.*” A harmadikosok *Ady Endrét* idézték: „*Szeretném, ha szeretnének.*”

Irodalmi verseny volt, az irodalom ünnepe. Bizonyította, hogy az irodalmi mű léleken, emberségben, öntudatban többé teszi a fiatalokat. Az országos döntő az idén is Kolozsváron zajlott le, egyidőben a román irodalmi olimpia Temesváron, a német irodalmi olimpia Segesváron megrendezett országos döntőjével. A központi állami és társadalmi szervek gondoskodása a versenyek megszervezéséről ismételtén bizonyítja az anyanyelvű oktatásra fordított figyelmet. A tanulók lelkes részvétele a verseny különböző szakaszain, a buzgó vetélkedők, az elért eredmények, az egész „mezőny” — díjazottak és nem díjazottak — műveltségének, ízlésének, irodalomértésének és stílusérzékének gazdagodása pedig egyben a diákság szeretetét és ragaszkodását igazolja anyanyelvünk és irodalmunk értékei iránt. A nyelvben és az irodalmi alkotásokban — önmagukat ismerik fel. Miként ezt *Kovács János*, a Szocialista Művelődési és Nevelési Tanács nemzetiségi irodájának kiküldötte a díjkiosztó ünnepségen megfogalmazta: „*Az anyanyelv nélkülözhetetlen alapja emberiségünknek, hazafiságunknak.*”

152 középiskolás diák vett részt az országos döntőn Kolozsváron. A megelőző iskolai és megyei versenyeken azonban több ezren. A tantárgyolimpiákra való készülődés a második évharmad nagy eseménye a diákok életében. Az idei döntőre valamennyi erdélyi megyéből és Bukarestből érkeztek versenyzők. Négy év alatt a magyar irodalmi olimpia igen népszerűvé vált Biharban is, Hargita megyében is, Kovászna és Maros megyében is, Temesben és Máramarosban, Szebenben és Szatmáron, Brassóban és Fehér megyében, Beszterce-Naszódon és Hunyadon, Aradon és a Szilágyságban. Jönnek minden esztendőben versenyzők a bukaresti magyar liceumból. És természetesen, méltóképpen jelen vannak a vendéglátó város és megye: Kolozsvár magyar diákjai.

Mit jelent a diákoknak és a tanároknak — egyénileg is — a magyar irodalmi olimpia? Két megye versenyzőit kérdeztem meg. A Kovászna megyeieket és kísérő tanárukat, *Berde Zoltánt*. Meg a Hunyad megyéből érkezetteket, akikkel *Lovassy László* magyar szakos jött el Déváról.

¹ Részlet *Beke Györgynek* a bukaresti *Hét* című hetilap 1974. április 26-i számában megjelent cikkéből.

„A mi számunkra különösen fontos részt venni az olimpián, eljönni, tanulni” — mondja Lovassy László. „A dévai és a petrozsényi liceumok magyar tagozatai a nagyobb kultúrközpontoktól viszonylag távol dolgoznak. A kolozsvári döntőn találkozunk az ország más megyéinek szaktanáraival, nagy hagyományú iskolák diákjaival, népesebb csapatokkal, s így érzékelhetik a magyar nyelv és irodalom oktatásának színvonalát, eredményeit, lehetőségeit. Belekapcsolódnak az áramkörbe.”

Először két diák jött el Hunyad megyéből az országos döntőre, aztán hatan, most pedig nyolcan írtak versenydolgozatot. Két alkalommal dicséretben részesült egy-egy Hunyad megyei magyar diák. Többet jelentett ez számukra, mint az első díj. Ösztönzés, serkentés volt, távlatnyitás. Lovassy László szerint a versenyre készülés nemcsak a jelentkezők, az esélyesek munkáján érződik, hanem az egész iskolaén: a diákok mind jobban átveszik az anyagot, hozzáolvasnak, elmélyülnek az írók munkásságában. Aztán a kolozsvári döntő alkalmat nyújt arra is, hogy neves írókkal találkozzanak vagy saját irodalmi kísérleteiket olvassák fel az írók előtt. Az élő kapcsolat az élő irodalommal szintén nagy serkentő erő. Érzik ezt az utóbbi években szülőföldjükön is, mióta a „Sarmis” fesztiválok keretében minden évben magyar írók is eljönnek Hunyad megye magyarlakta városaiba és faluiba.

Az irodalom különben — éppen, mert az emberség iskolája — remek ellenszere mindenféle egyoldalúságnak, „szakbarbárságnak”. A most felnövekvő fiatal nemzedék tagjai — e döntő is bizonyítja — nem egyszerűen jól felkészült szakemberek, hanem egyben teljes emberek, művelt emberek akarnak lenni. A tanárok, az iskolák érdeme, hogy ezt a hangulatot, ezt a felfogást meghonosították körükben.

Berde Zoltán nagy hagyományú iskolában tanít. A sepsiszentgyörgyi 1-es liceum házi múzeumában őrzik az egykori „mikós diákok” irodalmi munkáit, tudományos dolgozatait vagy a vendiák művészek életéről szóló tudósításokat. Ezek a hagyományok nagy serkentő erőt, mércét jelentenek, de nemcsak az irodalomban, a nyelvtanulásban, hanem például a matematikában, a fizikában is. A tantárgyak hatnak egymásra, kiegészítik egymást.

Szabó Zoltán egyetemi tanár irányította, vezette az olimpia döntő szakaszának lefolyását. A Filológiai Társaság alelnökéeként esztendőök óta vállalja ezt a tiszteletet is.

„Versenyünk beilleszkedik a tantárgyolimpiák keretébe” — mondja. „Igen örvendünk annak, hogy a minisztériumon, a KISZ Központi Bizottságán és a Filológiai Társaságon kívül lapok, folyóiratok is belekapcsolódtak munkánkba, segítenek. Nemcsak érdeklődésükkel, de felajánlott különdíjakkal is. Így a KISZ Központi Bizottságának — az első helyezéssel egyenértékű — különdíján kívül az Utunk, az Ifjúmunkás és az Új Élet is különdíjakat adott, mindegyik lap, folyóirat a maga szempontjai szerint. Az Ifjúmunkás elsősorban a dolgozatok közéleti tartása, az Utunk az irodalmi értékek szerint válogatott.”

Professzor elvtárs véleménye szerint észlelhető-e javulás, fejlődés egyik évről a másikra?

„Feltétlenül. Jelentős minőségi javulásról beszélhetünk. A versenyzők általában jól szerepelnek, a nyertesek és a nem díjazottak egyaránt. Irodalmi műveltségük, irodalmi érdeklődésük figyelemreméltó. Az iskolai forrásokon kívül is megkeresik a tanulás, művelődés lehetőségeit. Megfigyeltem, hogy a történelmi, társadalmi jelenségeket is jól tudják társítani az irodalmi jelenségekkel. Tájékozottak.”

A díjkiosztó ünnepségen egy szipogó kislányt is láttam. De a többség vidám volt, elégedett. Szép élményt jelentett a verseny mindannyiuknak, az újbóli — vagy először — találkozás, ismerkedés Kolozsvár nevezetességeivel, és az a remény, hogy a következő olimpián majd azok is a nyertesek között lesznek, akik most még...

Csakugyan a legfontosabb, a legszebb volt a részvétel. Valamennyien nyertek: anyanyelvünk, irodalmunk szeretetében gazdagodtak. Szücs Zoltán, a Kolozs megyei pártbizottság propaganda osztályának vezetője nagyon szépen, találóan mondta a díjkiosztó ünnepségen:

„Itt nem volt vesztes. Csak nyertes. Elmondhatjuk Vörösmartyval, hogy ez jó mulatság, férfi munka volt..”

Beke György

A bukovinai székely néphagyomány gyűjtőinek szekszárdi tanácskozása

„szépet, jót, igazat akarva”
(József Attila)

A Magyar Néprajzi Társaság és a Tolna megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya, a Hazafias Népfront Honismereti Bizottsága és a Népművelési Intézet támogatásával 1974. május 4-én és 5-én, Szekszárdon, a Babits Mihály Megyei Művelődési Központban megrendezte a Bukovinából hazatelepedett székelység hagyományának kutatásával foglalkozók tanácskozását, valamint művészeti együtteseik műsoros bemutatóját.

A kétnapos tanácskozást dr. Gyugyi János, a Megyei Tanács elnökhelyettese nyitotta meg. Beszédjének bevezető részében hangsúlyozta a folklór és a népművészet jelentőségét, valamint a néphagyománynak a modern művészetben és a teljesítményt igénylő mai ember életében betöltött szerepét, majd rátért a konkrét feladatokra.

„Itt, Tolna megyében — mondotta — az átlagosnál is nagyobb munka vár ránk, nagyobbak a lehetőségeink — kötelezettségünk —, ezért is az anyagi lehetőségekhez mérten támogatni igyekeztünk és igyekszünk minden olyan kezdeményezést, kutató és feldolgozó munkát, amely nemzeti értékeink megmentését segíti. E munka jegyében igyekeztünk megjelentetni a néprajz tárgykörébe tartozó tanulmányokat, köteteket, mint épp a legutóbb Sebestyén Ádám könyvével is tettük. Évről-évre, szakmailag és anyagilag is patronáljuk azokat az együtteseinket, Röpülj páva-köröket, népdalkórusokat, néptánc-csoportokat, amelyek a „tisza forrás” dalait, táncait őrzik meg, elevenítik fel és mutatják meg számunkra.

Gyűjtőmunkánk sajátos területe a II. világháború után hazatelepedett és megyénkben végleges otthonra talált bukovinai székelység hagyományának, népművészetének, folklórájának megismerése, kutatása, ápolása. A jelenlévők előtt nem szükséges annak bizonygatása, hogy ez a több évszázados nyelvi, népköltészeti, díszítőművészeti, történeti, életformabeli örökség, amelyet a hazatelepített székelység és különösen annak idősebb nemzedéke őriz, milyen kincs a tudomány és nemzeti kultúránk számára. Mindezek tudatában támogattuk már eddig is és támogatjuk a jövőben is a székely pávakörök, művészeti együttesek létrehozását, fejlődését, hagyományuk, történelmük kutatását. Öröm számunkra, hogy ma még számos őrzője és ma már számos kutatója van a népi kultúrának.

Jelen tanácskozásunknak az a célja, hogy számbavegye a bukovina székely néphagyomány kutatásának eddigi eredményeit, megtárgyalja e munka folytatásával kapcsolatos feladatokat, mégpedig nemcsak a kutatási témákat, hanem a munka jövőbeli jobb megszervezésének módzatait is. Számítunk arra, hogy ebben a munkában megyénk kulturális intézményei — elsősorban a Megyei Múzeum — mellett részt vállalnak a szomszéd megyék intézményei, az országos és a területi tudományos intézetek, amelyek már eddig is sokat tettek a hagyományok gyűjtésében és ápolásában. Továbbra is számítunk a Hazafias Népfront megyei Bizottságának, illetve a kebelében működő Honismereti Bizottságnak aktív segítségére, elsősorban a honismereti szakkörök és a gyűjtés eredményeit közvetlenül is hasznosító művészeti együttesek, a gyűjtésben résztvevők mozgósítása terén.”